

Технологія діяльності з обдарованими дітьми

*Генії не падають з неба,
вони повинні мати
можливість отримати
освіту й мати умови для
розвитку*

А.Бєбєль

Щодо обдарованості....

- *Якщо сучасне суспільство не буде мати людей, здатних реагувати на найменші зміни в суспільному розвитку, ми можемо загинути, і це буде та ціна, яку ми всі заплатимо за відсутність креативності.*

К. Роджерс

- *Виряджаючи дитину до школи, кожна мати вірить у те, що справжній учитель побачить у її дитині щось таке, чого не бачить вона, буде розвивати помічені здібності.*

В.О.Сухомлинський

Вчені вважають, що найбільшого успіху будуть досягати ті держави, які матимуть висококваліфікованих кадрів у високотехнологічних галузях виробництва. Тому проблема обдарованості, творчості, інтелекту виходить на передній план у державній політиці.

Із теорії обдарованості

- **Дослідження обдарованості мають порівняно недавню історію.**

Термін «обдарованість» був
вперше вжитий
А.Треєм у 1839 році у
розумінні слова
«геній»

Із теорії обдарованості

Розуміння терміну «обдарований» зазнало значні зміни впродовж ХХ сторіччя.

Спочатку це поняття відносилося тільки до дорослих, досягнення яких вважалися за видатні. Потім його стали застосовувати до дітей, маючи на увазі їх інтелектуальний розвиток, виняткові успіхи в навчанні (*погляди на проблему Ч.Спірмена*).

Поняття обдарованості

■ **Обдарованість** - високий рівень здатків, схильностей. Обдарованість є результатом і свідченням високого рівня інтелектуального розвитку індивіда

Задача розвитку обдарованості:

- свідоме самовизначення особистості
щодо власного потенціалу актуальної
та перспективної креативності;
- спрямування задатків та обдарувань на
досягнення мети для
значних успіхів у певній
галузі діяльності.

Мета створення концептуальної моделі:

- допомогти обдарованим та здібним
- учням обрати
- стратегію життєвого спрямування, яка базується на прагненні гармонізації світу через гармонізацію особистості

Основні структурні компоненти обдарованості як психологічної передумови творчого розвитку:

- домінуюча роль пізнавальної мотивації,
- дослідницька активність, що виражається у виявленні нового,
- можливість досягнення оригінальних рішень,
- можливість прогнозування і передбачення,
- здібність до створення ідеальних еталонів, що забезпечують високі естетичні, етичні, інтелектуальні оцінки.

Принципи, на яких базується модель розвитку здібних та обдарованих дітей:

- Природовідповідність та науковість;
- розвиток особистості на основі зв'язку теорії з практикою;
- організація навчання на основі врахування особистої зорієнтованості дитини, її індивідуальних інтересів і здібностей (сприяє формуванню пізнавальної суб'єктивної активності дитини на основі внутрішніх уподобань);
- самостійність й активність у подоланні труднощів, досягнення мети в спільній діяльності педагога та дітей (сприяє вихованню сильних натур, здатних виявити наполегливість, дисциплінованість);
- створення умов для єдності навчання, виховання і розвитку особистості дитини (сприяє гармонізації середовища, формується єдиний підхід до навчально-виховного процесу);
- розвиток системності й послідовності у роботі, інтуїтивного мислення (дисциплінує розум учня, формує творче, нешаблонне мислення);
- створення нового педагогічного середовища (будується на основі співдружності, педагогів, колег, однодумців у навчанні та вихованні дітей

Ключові компетентності

автор: А. Хуторської):

- **1. Ціннісно-смилова компетентність.** Це компетентність у сфері світогляду, пов'язана з ціннісними орієнтирами учня, його здатністю бачити та розуміти навколишній світ, орієнтуватись у ньому, усвідомлювати свою роль і призначення, творчу спрямованість, уміти вибирати цільові та значеннєві установки для своїх дій і вчинків, приймати рішення. Дана компетентність забезпечує механізм самовизначення учня в ситуаціях навчальної й іншої діяльності. Від неї залежать індивідуальна освітня траєкторія учня та програма його життєдіяльності в цілому.
- **2. Загальнокультурна компетентність.** Коло питань, в яких учень повинен бути добре обізнаний, мати пізнання та дуже широкий досвід діяльності: це особливості національної та загальнолюдської культури, духовно-моральні основи життя людини й людства, окремих народів, культурологічні основи сімейних, соціальних, суспільних явищ і традицій, роль науки та релігії в житті людини, їх вплив на світ, компетентності в побутовій і культурно-дозвілєвій сфері, наприклад, володіння ефективними способами організації вільного часу. До цього ж відноситься досвід засвоєння учнем наукової картини світу, що розширюється до культурологічного й загальнолюдського розуміння світу.
- **3. Навчально-пізнавальна компетентність.** Це сукупність компетентностей учня у сфері самостійної пізнавальної діяльності, що включає елементи логічної, методологічної, евристичної, загальнонавчальної діяльності, співвіднесеної з реальними об'єктами, які пізнаються учнем. Сюди входять знання й уміння організації цілепокладання, планування, генерації ідей, аналізу, рефлексії, самооцінки навчально-пізнавальної діяльності. Стосовно досліджуваних об'єктів учень опановує креативні навички продуктивної діяльності: добуванням знань безпосередньо з реальності, володінням прийомами дій у нестандартних ситуаціях, евристичними методами рішення проблем. У рамках даної компетентності визначаються вимоги відповідної функціональної грамотності: уміння відрізняти факти від домислів, володіння вимірjuвальними навичками, використання ймовірнісних, статистичних та інших методів пізнання.

Ключові компетентності

автор: А. Хуторської):

- **4. Інформаційна компетентність.** За допомогою реальних об'єктів (телевізор, магнітофон, телефон, факс, комп'ютер, принтер, модем, копір тощо) й інформаційних технологій (аудіо-, відеозапис, електронна пошта, ЗМІ, Інтернет) формуються вміння самостійно шукати, аналізувати та відбирати необхідну інформацію, організовувати, перетворювати, зберігати та передавати її. Дана компетентність забезпечує навички діяльності учня стосовно інформації, що міститься в навчальних предметах та освітніх галузях, а також у навколишньому світі.
- **5. Комунікативна компетентність.** Включає знання необхідних мов, способів взаємодії з оточуючими й окремими людьми та подіями, навички роботи у групі, відігравання різних соціальних ролей у колективі. Учень має вміти презентувати себе, написати лист, анкету, заяву, поставити запитання, вести дискусію й ін. Для освоєння даної компетентності в навчальному процесі фіксується необхідна й достатня кількість реальних об'єктів комунікації та способів роботи з ними для учня кожного ступеня навчання в рамках кожного досліджуваного предмета чи освітньої галузі.

Ключові компетентності

автор: А. Хуторської):

- **6. Соціально-трудова компетентність** означає володіння знаннями та досвідом у сфері громадянсько-суспільної діяльності (виконання ролі громадянина, спостерігача, виборця, представника тощо), у соціально-трудовій сфері (права споживача, покупця, клієнта, виробника), у сфері сімейних стосунків та обов'язків, у питаннях економіки та права, у галузі професійного самовизначення. У дану компетенцію входять, наприклад, уміння аналізувати ситуацію на ринку праці, діяти відповідно до особистої та суспільної вигоди, володіти етикою трудових і громадських взаємин. Учень опановує мінімально необхідні для життя в сучасному суспільстві навички соціальної активності та функціональної грамотності.
- **7. Компетентність особистісного самовдосконалення** спрямована на засвоєння способів фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки. Реальним об'єктом у сфері даної компетентності виступає сам учень. Він опановує способи діяльності у власних інтересах і можливостях, що виражається в його безперервному самопізнанні, розвитку необхідних сучасній людині особистісних якостей, формуванні психологічної грамотності, культури мислення та поведінки. До даної компетентності відносяться правила особистої гігієни, турбота про власне здоров'я, статева грамотність, внутрішня екологічна культура.

Управління розвитком здібних та обдарованих дітей. Спрямовані дії на розвиток

- Управлінські дії щодо розвитку здібностей та обдарувань дитини спрямовують діяльність педагогів і психологів на вивчення ресурсів для розвитку здібностей та обдарувань, їх психолого-педагогічний супровід, координацію діяльності навчальних закладів, вивчення та узагальнення досвіду роботи навчальних закладів з даної проблеми, залучення соціокультурного середовища для розвитку потенційних задатків

Виконання завдань гармонійного розвитку здібних і обдарованих учнів передбачає налагодження роботи за такими напрямками:

- виявлення одарованих та здібних дітей на початкових етапах перебування в освітньому середовищі;
- створення умов для навчання і виховання, які сприяють самореалізації особистості;
- моніторинг результативності учнівської, педагогічної та управлінської діяльності шкіл, позашкільних і дошкільних навчальних закладів.
- психологічні діагностичні дослідження щодо виявлення та спрямування розвитку дитини, прояву обдарованості.
- рекомендації батькам для сумісної роботи сім'ї та навчального закладу.

Методи роботи з обдарованими дітьми:

- **1.Методи психолого- педагогічного супроводу особистості:**
- **метод моделювання проблемно насиченого виховного середовища;**
- **метод стимулювання групової та індивідуальної рефлексії;**
- **метод проблемно-конструктивного тренінгу;**
- **метод педагогічного сприяння;**
- **метод суб'єкт – суб'єктного діалогу.**

Методи роботи з обдарованими дітьми

- **2. Методи суб'єктної актуалізації:**
- **метод перспективного самопізнання;**
- **метод групового прогнозування;**
- **метод інтерактивної взаємодії;**
- **метод проектування особистісних досягнень;**
- **метод продуктивної самореалізації.**

Концептуальна модель розвитку обдарованих та здібних дітей

П Р И Н Ц И П И

КЛЮЧОВІ
КОМПЕТЕНТНОСТІ

Прояви особистості

Інтелектуальні
задатки

Творчі задатки

Фізичні задатки

Соціальна
активність

У формах роботи: навчальні, виховні заняття; конкурси, олімпіади, МАН, турніри, змагання, конференції, проекти, участь у дитячих організаціях, учнівське самоврядування

РОЗВИТОК ЗДІБНОСТЕЙ ТА ОБДАРУВАНЬ, СВІДОМЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ЩОДО ВЛАСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АКТУАЛЬНОЇ ТА ПЕРСПЕКТИВНОЇ КРЕАТИВНОСТІ

МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ

НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ

Вивчення ресурсів для розвитку здібностей та обдарувань

Психолого-педагогічний супровід розвитку здібностей та обдарувань

Координація діяльності навчальних закладів

Вивчення та узагальнення досвіду роботи навчальних закладів

Залучення потенціалу соціокультурного середовища

З ПЕДПРАЦІВНИКАМИ

- конференції,
- семінари,
- презентація передового педагогічного досвіду,
- консультування,
- наради,
- робота міських МО,
- робота творчих змінних груп,
- майстер-класи,
- рейтинг за участю ЗНЗ у науково-методичній роботі,
- координація банків даних ЗНЗ на здібних та обдарованих учнів,
- поновлення банку психологічних методик

**Форми
методичної роботи
щодо розвитку здібностей
та обдарувань учнів**

З ДІТЬМИ

- анкетування, діагностування,
- моніторинги,
- залучення до міських інтелектуальних, творчих, фізичних конкурсів,
- залучення до регіональних конкурсів,
- залучення до обласних, республіканських, Міжнародних конкурсів, олімпіад,
- заохочення обдарованих школярів та педпрацівників, які розвивають обдарованість,
- створення умов для науково-дослідницької роботи молоді,
- розвиток через міську дитячу організацію «Дивосвіт»

НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ, ПІДТРИМКА РОЗВИТКУ ЗДІБНОСТЕЙ ТА ОБДАРУВАНЬ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

РЕЗУЛЬТАТ: створюються психолого-педагогічні умови, соціокультурне середовище для навчання, виховання, розвитку здібних і обдарованих дітей

Бажаємо плідної роботи

з розвитку творчої обдарованості учнівської молоді!

